

ŽENSKI SVET izhaja prve dni vsakega meseca. - Za Jugoslavijo letna naročnina: Din. 48, s krojno prilogo: Din. 60; polletna: Din. 24, s krojno prilogo: Din. 30. — Naročila in naročnino je nasloviti na upravo „Ženskega Sveta“, Ljubljana, Karlovska cesta 20. - Uredništvo in uprava: Trst, posta centrale, poštni predal šte. 384. — Odgovorna urednica: C. E. Godinova. — Izdaja „Žensko dobrodelno združenje v Trstu“. — Tiska „Tiskarna Edinost“ v Trstu, Via S. Francesco 20.

KNJIGARNA - PAPIRNICA - KNJIGOVEZNIČA

J. ŠTOKA

TRST

VIA MILANO ŠTEV. 37

ima v zalogi na debelo in drobno vse pisarniške potrebščine za šole, občinske, župne in odvetniške urade, kakor tudi vsakovrstne slovenske knjige, muzikalije, molitvenike itd. — Izvršuje vsakovrstna knjigovezniška dela.

Izvršuje vsakovrstne pečate in tiskovine.

P. n. sodnijam naznanja, da sprejema in izvršuje vezanje zemljknižnih in bančnih knjig tudi v urad. prostorih v mestu in tudi na deželi.

Pomisi vendar

**predno izdaš trdo
zasluženi denar ! ?**

Zato si pred nakupom oglej
BOGATO ZALOGO

**vsakovrstnega
pohištva**

iz dobroznane domače tovarne

ANTON BREŠČAK
GORICA

Via Carducci 14 (prej Gosposka ulica)

PODRUŽNICA

Ljubljanske kredit. banke v Gorici

Corso Verdi „Trgovski Dom“

TELEFON ŠTEV. 50. — Brzojavni naslov: LJUBLJANSKA BANKA.

Deln. glavn. in rezerve: **CENTRALA: LJUBLJANA** Dinarjev 60 milijonov.

PODRUŽNICE: Brežice, Celje, Črnomelj, Kranj, Maribor, Metkovič, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst

Obrestuje vloge na knjižice po 4½%. Na daljšo odpoved vezane vloge po dogovoru. — Nakup in prodaja vsakovrstnega tujega denarja. — Izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle najkulantnejše. — Uradne ure za občinstvo od 8½ — 12 in od 3 — 5. Ob sobotah popoldne, nedeljah in praznikih zaprto.

ŽENSKI SVET

Obrazi in duše.

XIV.

IVANA KOBILCA.

Nekako o novem letu 1922. je Narodna galerija v Ljubljani izdala album «Slovenske moderne umetnosti», I. del: slikarstvo. Zastopanih je 17

slikarjev s 27 slikami. Poleg bratov Šubicev, Sternena, Vesela, Ažbeta, Vavpotiča, Jakopiča, Jame, Groharja itd. najdemo tu tudi žensko zastopnico slovenske moderne: Ivano Kobilco. Ima v albumu dve sliki: Starca in Branjevko. Razen nje obsega album le še eno žensko ime: Henriko Šantel (1 slika).

Ivana Kobilca! Kako malokrat so mlajši slišali ali čitali to ime, a tu vidiš, da zavzema častno mesto med sedemnajstimi našimi najboljšimi. Zakaj jo vendar tako malo poznamo, saj drugače v Slovencih imen ne devljemo pod mernik? Vzroki so različni. Predvsem leži doba največjih Kobilčinih uspehov par desetletij za nami. Potem je umetnica živela večinoma izven domovine, posebno ožje. Glavno je pa pač, da se sama nikoli ni zanimala za to plat umetniškega življenja ali kakor sama pravi: da za reklamo ni nikoli imela časa. Tako so bili spomini Ivane Kobilce, ki jih je po pogovorih z umetnico s finim umevanjem zbral in zapisal Stanko Vurnik, (3.-4. števil. letošnjega «Zbornika za umetnostno zgodovino») za večino sedanjikov pravo odkritje.

Kot stara feministka sem z naslavo čitala, kako 18letno, umetnosti žejno dekle v dobi, ko je bila za ljubljanska meščanska dekleta pot v cerkev in do prijateljice edina, ki jim je bila — vsaj brez spremstva — dovoljena, hiti na veliki Dunaj in kasneje v Monakovo, Berlin, Pariz; kako se z najresnejšim hotenjem posveča umetniškemu zvanju, dela, stremi, ne popušča. Neuspehi ji ne rušijo volje, uspehi je ne omamljajo. Oboje sprejema z nasmeškom, obojim odgovarja z novim delom, novim stremljenjem. S toplim srcem sprejema življenje, kakršno je, se oklepa sorodnih duš, časti mojstre. Vse tako naravno, iskreno, po svoje. In njen kredo ob koncu «Spominov»: «Vse sem hotela videti na svetu in pogledati za vsako zaveso, vedno me je gnalo naprej. In danes mi ni žal. Videla sem svet in življenje. Bilo je lepo in polno solnca. Ni mi žal.» Kako lep, umetnika vreden pogled na življenje! In o tej imenitni slovenski ženi nismo vedeli doslej takorekoč ničesar.

Brž sem šla in napisala o Ivani Kobilci in njenih «Spominih» v Zborniku kratko notico za «Ženski Svet». Kmalu nato dobim od urednice poziv, naj napišem o umetnici kaj več in preskrbim sliko, da more uvrstiti med «Obraze in duše». Sedaj imaš najlepšo priliko, si mislim, da osebno spoznaš prvo slovensko slikarico. Malo strah me je sicer njene imenitnosti, pa se tolažim, da je žena ženi ipak vselej sestra.

Nedeljsko dopoldne se napotim na Cankarjevo nabrežje, kjer stanuje umetnica pri svoji sestri, vdovi po pok. profesorju dr. Pintarju. Koj ob vstopu vem, da sem prišla prav: povsodi slike, posebno veliko cvetličnih tihožitij. Sprejme me šibka gospa, osivelih las, smehljajočih usten, prodirljivega pogleda, globokega, energičnega glasu. Priprosto meščansko je oblečena — nikakor ne po zadnji modi; njeno obnašanje je mično, govornica čisto brez vsakega lepoticja. To je Ivana Kobilca. Skozi «atelje»

me odvede v svojo sprejemnico, ki je ob enem spalnica. Tudi tu povsodi slike, ob steni lepa starinska skrinja, čilimi.

Povem ji, da želi «Ž. S.» sestavek o njej in njeno sliko ter takoj navežem pogovor na «Spomine» v Zborniku.

«Povejte mi, prosim, ali Vam je življenje res potekalo tako lepo in prijetno, kakor se to čita v «Spominih», ali Vam je res bridkost, žalost, potrptost neznana?»

«Kateremu umetniku je to neznano? Le videli me niso ljudje ob takih prilikah...»

In na ustnah umetnice igra vesel nasmešek. Mislim si: Vurnik je videl prav, v tem življenju odločno prevladuje solnce — optimizem.

Upam si in pravim: «Ampak ene strune se «Spomini» niti oddaleč ne dotaknejo... V življenju vsake ženske je ljubezen velikega pomena. Vi pa kot umetnica, ki ste drugovali s tolikimi zanimivimi ljudmi...»

Umetnica se veselo nasmeje: «Ali tudi Vi začenjate s tem? Ne, ne, o tem pa ne bomo pisali!»

Umetnica je tako ljubezniva, da mi pokaže sliki Puvisa de Chavannesa in Alojzija Erdtelta: oba mojstra sta ji poklonila svoja lastna portreta s podpisom. Ta dva moža: eden pozni in izbrani cvet francoskega plemstva, drugi kmetski sin Saške, oba velika kot umetnika in človeka, sta imela na Ivano Kobilco kot umetnico največji vpliv.

«V lepem, velikem svetu ste živeli; po vsem tem se ne čudim, da Vas naša majhna in malenkostna Ljubljana ni mogla stalno prikleniti, kakor pravite v Spominih. Kje pa Vam je bilo najlepše, v Parizu?»

«Ne, najlepše je bilo v Sarajevu, ker smo bili skupaj imenitna, skladna družba.»

«Pa Vaše najljubše slike — ali smem prositi...?»

«Gotovo.» Odideva v «atelje». Umetnica mi molče pokaže veliko sliko v masivnem zlatem okviru ter me uprašujoče pogleda.

«Mamica-kavopivka!» vzkliknem vzradoščena. Tako ljubeznive stare mamice niste še videli. Smeje se vam s platna s toliko toploto, tako živo, da ne morete odoleti velikemu vtisu.

«Sedaj se ne čudim, da Vam je ta slika izmed najljubših in da se nočete ločiti od nje.»

«Ne, nočem. Zasluga gre modelu, ki je bil tako ljubek...»

Nadaljni portreti, tihožitja. Med cvetličnimi tihožitji zavzemajo prvo mesto krizanteme v čudovitih barvah in plemenitih črtah. Zadnja slika, ki jo je bila umetnica pravkar dovršila, predstavlja skupino prvega pomladnega cvetja: teloh, trobentice, mačice, lesko i. dr.

«Teloh imam posebno rada», pravi umetnica. Pa mu je tudi na sliki vdihnila življenje.

«Umetniki ste srečni ljudje: kolik užitek imate ob ustvarjanju!»

«Umetnik je srečen pri svojem delu ob osnutju, komaj nekaj ur. Potem vidi, da delo zopet ne bo doseglo zamisli in poslej je njegov tovariš grenka nezadovoljnost ali pa ravnodušnost.»

Vrneva se v sprejemnico in ustavi se pred skupino slik: portreti. Eden me prevzame.

«To je Vaš lastni portret?»

«Da. Nekateri sicer trde, da portret ne odgovarja resnici, ker da je obraz preresen. Toda kadar delam, sem resna.»

Umetnica prinese nato večje število svojih fotografij — vse zgolj amaterska dela — da izbereva najprikladnejšo za «Ž. S.». Posebno mi je ugajala ena iz pariške dobe. Toda po daljšem pretehtavanju sva se zedinili, da pride v «Ž. S.» fotografija po lastnem portretu. Tako dobe čitateljice «Ž. S.» umetničino sliko in obenem reprodukcijo enega njenih odličnih del.

Zahvalim se in poslovim. Umetnica mi pravi: «Na svidenje!» Toplo mi je in si mislim: Žena je ženi ipak vselej sestra ...

* * *

Iz «Spominov» v Zborniku za umetnostno zgodovino posnemam:

Ivana Kobilca se je rodila v Ljubljani l. 1861. kot hči ugledne meščanske družine. V šolo je hodila — kakor tedaj vse hčere ljubljanskih meščanskih hiš — k uršulinkam. Risala je rada že v šoli, a neodoljiva želja po umetniškem poklicu se ji je vzbudila, ko je šestnajstletna z očetom obiskala Dunaj in si ogledala tamkajšnje umetnostne galerije. Prvi pouk v slikarstvu sta ji nudila hči slikarja Künla — Ida in Ferdo Vesel. Z osemnajstim letom je smela na Dunaj študirat. Tu se je učila pri velikih mojstrih v galerijah, posebno akademijski. Ob prostem času je drugovala z Janezom Šubicem, Ferdodom Veselom in Šubičevim bratrancem Ferlanom. Jeseni 1880. se je mlada umetnica preselila v Monakovo, kjer je postala učenka znamenitega Erdtelta. Goli akt je hodila istočasno študirat h kiparju profesorju Rothu. Prijateljsko je občevala s slikarico Rozo Pfäffingerjevo, Kato Kolwitzovo in baronico Moltkejevo. Angleških partneric, ki jih je imela tu, kakor kasneje v Parizu, nikakor ni čislala; očita jim pomanjkanje resnega umetniškega hotenja in pretirano sramežljivost. — Po sedemletnem šolanju pri Erdteltu je Kobilca delala v Monakovem še dve leti samostojno.

Pred široko javnost je stopila Ivana Kobilca s svojo umetnostjo prvič l. 1888., ko je razstavila v dunajstem Künstlerhausu tri svoje slike. Kritika je bila zelo povoljna. Še isto leto je priredila razstavo svojih del v Ljubljani, da potolaži ljubljansko malo-meščanstvo, ki se je razgrevalo, češ, toliko časa se že uči in uči, ne napravi pa nič. Bilo je vsega 31 slik, med temi portret njene sestre v rožnati obleki z golimi rokami. Dobri ranjki Jeran jo je zaradi te smelosti okrcal v «Danici». Drugače je bila Ljubljana z razstavo potolažena in zadovoljna.

Naslednje leto spomladi je Kobilca, katere umetniška sila se je najjačje izražala v portretu, slikala v Zagrebu škofa dr. Račkega in razstavila v Jugoslovanski akademiji 29 slik. Kritika v hrvatskih listih je bila dosti lepa. Tu se je seznanila umetnica tudi z vladiko Strossmayerjem, ki ji je ostal poslej vedno naklonjen.

L. 1891. najdemo Ivano Kobilco zopet v Monakovem, kjer jo osvoji mlada impresionistična struja. Tu razstavi svoje «Poletje», katero je bila prejšnje leto dovršila na Gorenjskem pod kritičnim nadzorstvom vaške mladine. Profesor Uhde ji je svetoval, naj pošlje sliko v Pariz. To žarišče moderne umetnosti je slikarico že dolgo vleklo. Dodała je Poletju še svoje Likarice in obe sliki poslala na Société Nationale des Beaux

Arts v Pariz. Uspeh je bil popoln. Izmed 2800 ponudjenih slik je bilo za razstavo v Salonu na Champ du Marsu sprejetih samo 200 in med temi obe Kobilčini. Kritika je bila zelo ugodna, reprodukcij v revijah nebroj, a v enec vsemu je bilo sporočilo, da je odbor Société imenoval Ivano Kobilco za svojo associ e. Naj omenimo, da so to odlikovanje istočasno prejeli Hodler, Giron, Maks Klinger in še par drugih.

Sedaj se je umetnica preselila v Pariz in tu vstopila v Gerveovo šolo. Seznanila se je s tedaj najuglednejšim pariškim umetnikom Chavannesom, ki jo je zelo cenil in o katerem sama pravi, da ga je v življenju najbolj spoštovala. Sploh je Pariz s svojim svetovnim obzorjem silno vplival na umetnico. Sloviti monakovski kritik Muther, s katerim sta bila iz prejšnjih let dobra znanca, je to izrazil z besedami: «Kako je le mogoče, da postane navadna de elanka naenkrat čisto cel človek!»

Prihodnje leto je imela Kobilca zopet dve svoji sliki v pariškem Salonu. Istega leta je razstavila svoja dela na razstavi Genossenschaft der bildenden Künstler na Dunaju, v umetnostnih društvih v Pragi in Regensburgu, v stekleni palači v Monakovem in na veliki umetnostni razstavi v Berlinu. L. 1895. je razstavila v Budimpešti, med drugim lastni portret, ki je cesarju Francu Jožefu tako ugajal, da ga je velel kupiti, a ga umetnica ni hotela prodati.

L. 1894. se je slikarica več mesecev mudila v Firenci. Slikala tam ni. «Samo gledala sem okrog sebe. Kdo bi v Firenci slikal!»

Še isto leto jo je nadškof dr. Stadler pozval v Sarajevo, kjer je poslikala jezuitsko cerkev. Ob tej priliki je portretirala tudi nadškofa Stadlerja. — V Sarajevu je umetnici izredno prijalo. Lepih in zanimivih krajin in modelov je bilo v izobilju. Za tovariše je imela nemška slikarja brata Arndta in Dunajčana Liebenweina. Ustanovili so «Sarajevski slikarski klub», delali med drugim za «Oesterreichisch-Ungarische Monarchie in Wort und Bild» in izdali album svojih del. Strossmayer je tedaj naročil pri Kobilci sliko «Poklon Slovenije Ljubljani», ki sedaj krasi posvetovalnico ljubljanskega magistrata. Končno je v Sarajevu v protestantski cerkvi poslikala steno za glavnim oltarjem; slika predstavlja Krista na Oljski gori.

L. 1906. se je preselila slikarica v Berlin, kjer je ostala do l. 1914. Tu je poleg svoje umetnosti gojila prijateljske stike z raznimi znamenitimi osebnostmi in parkrat razstavila v Schultejevem salonu. Svetovna vojna je umetnico kon novelejvno pogrnala domov v Ljubljano, ki je dotlej ni mogla za dalj časa obdržati v svoji sredi. Umetnica še vedno slika — največ portrete in cvetlična tihožitja, od nekdanjenj umetnosti najmilejši predmeti.

Izmed svojih slik umetnica sama najbolj ceni «Mamico kavopivko», «Likarice», portretno študijo mlade Pari anke in «Poletje» (le-to je sedaj last Narodne galerije v Ljubljani). Vse te slike so bile na mnogih znamenitih razstavah in so povsodi  ele veliko priznanje. Število Kobil inih del je izredno veliko.

Ivanka Klemenci eva.

Zakaj? (Črtomira)

„Dekle, povej mi to,
zakaj si žalostno?
Obraz zakaj bledi,
Čemu oko solzi?“

„Je žalostno srce,
ker od ljubezni umre...
Po njem obraz bledi,
po njem oko solzi.“

Duši. (Aliss)

Zdaj duša, dvigni se v nebo,
o dvigni kakor rdeči plamen!
Zakaj še jokaš nad zemljo —
postani trda kakor — kamen!

Prišla i tebi ura bo,
ko bodo vsuli nate kamen
in vso objokano zemljo
in peli ti: „Na veke — amen!“

(Dr. Joža Glonar)

Mlada leta Pavline Pajkove.

(Konec)

21.

Gorica 29/11 1875.

Moj ljubi prijatelj!

Zvesto Vaše prijateljstvo mi dovoljuje, poslati Vam v pregled in čitanju semkaj priloženi spis. Vem, da ste mi bili vselej dobri iz srca, ter zelo občutili mojo osodo; inache, gotova sem, i sedaj sočutite z menoj.

Dlje, Vi ste znani, — ne vem če smem reči — ste prijatelj onemu, kojemu bode izročana moja bodočnost; ste moj prijatelj, in kot takov, upam, zadovoljni i zadovoljnostjo boste prečitali njega rokopis, spisana na potu odpotovaje iz Gorice v Maribor, in koji mi je koj den potem odposlan bil. —

Seznani naj Vas ta njegovi spis z njegovo notranjostjo, z njegovimi čuti in blago srce, koje, razven mene, dvomim da je še kdo popolno spozná; seznani naj Vas z najino ljubeznjo, kajti on Vam zamore veliko več o nji povedati, nego jaz svojimi pismi; — v tem sem nekoliko — ne vem, menda — sramežljiva.

Pa še nekaj! Lepó Vas prosim, spis nikomur pokazati, da! niti govoriti komu o njem, ter da bi mi blagovoljno ga spet koj odposlali. Saj veste, je njegov rokopis — pa edini; ne vem še, kako ga morem iz rok dati toda — i prijateljska ljubezen veliko zmagala! —

Zahvaljujem se Vam za zadnje Vaše písmo, za lepe poprave zadnjih pesni, tudi da mi za sedaj še ostajate prijatelj, kajti za bodočnosti, bova v bodočnosti o tem govorila.

S prvom decembrom, kakor Vam je užé po meni bilo znano, smete objaviti po Ljubljani mojo zaročbo, in i gospej Pesjakovi, prosim, le jej Vi govorite o mojej spremembi. —

Jaz sem zdrava, srečna pa nekoliko otožna. Sedaj imam veliko opraviti svojo doto, takó da saņa ne vem, kako dněvi tako brzo minevajo. —

Veselim se i Vašega duševnega mira in zdravlja ter Vam prav iz srcá voščim, da bi ta dva toliko zaželena prijatelja Vam zvesta ostajala. —

V kratkem Vas bodem spet nadlegovala in kaj malega Vam poslala v spregled. Srečno ostanite Vi in vse Vaše drage, ter se me časi spominjajte!

S pozdravom

Vaša Lina.

22.

Gorica 15/12 1875.

Moj dobri prijatelj!

Najprvo kakó se kaj počutite in kakó imate. Pisali ste mi zadnjič, da se nič prav dobro, zató prva moja skrb je tega izvedeti.

Ubogí prijatelj! Kakó neobčutiljivo vendar osoda z Vami ravná in kakó nepravilno! Tudi drugim res je mnogokratí, da! prav mnogokratí sovražljiva, a ipak nij jim vedno trdovratna; v nekotih slučajih postane jim ona včasih vsaj nekoliko bolj milostljiva; potem upa, tega neprecenljivega zaklada obupnih, tega čudapolnega leka dušnih bolečin se mnogim ne dotakne in jim ne ostrupi. A Vam? — Toda ne! i Vi, v Svojem otožnem stanju vživajte nečesa, kar mnogim drugim nij dano, da si ljubljenci osode in bogato obdarjeni zemljenskih sreč. — Vi posedate onih iz nebes poslanih sredstev, koji uteše, razveselé, osrečujejo sami ob sebe tudi najnesrečnejšega človeka —: dar umetnosti, in pak mnogih iz lastnega nagnenja Vam uđanih src, ki z Vami čutijo in zbog tega poštujejo. Za kratkoživnega — umerjočega človeka, ali nijso tudi te sreče zadosta vredne, da se zbog njih veseli življenja?

Kako čudno me denes vidite, nij-li res? Prijatelj, baš veselo mojo spremembo življenja, notranjo moje prerobenje mi čem živejše kot nekđaj predstavlja mnogovrsni boji življenja, pozorneje sili obračati srcé na tisočeriš svojih trpečih bratov, koji po tisti naturi kakor jaz ustvarjeni, pod tistem nebom živeci, po tistih sreč in blagosti,

kojih sedaj meni cvete zahtevajoči in vendar so nesrečni, nesrečni takó, kakor bi oni ne bili moji sobrati. Jaz sem trpela, uže silno trpela v svojem življenji, in vendar nikdar nissem sebi želela ovega pokoja, ovih blagostij, kakor jih želim sedaj — srečna — celemu svetu. Kako srečnejša bi se čutila, ko bi gorjé več ne zadavilo človečanstva, ko bi vedela, da v vsakega človeka srca cvete ovih veselih občutkov, kakor sedaj v mojem! —

In vendar kako čudno prečudno je življenje; kakó človeškemu umu nerazumljive poti osode! V jednom trenutku se človeku življenje takó spremeni, da postane ves drugi, rekla bi skoraj — prerojen! Tako se je meni pripetilo. — Kje ste nekdanje temne misli, kje obupnih čustev; kje sôlze kje vzdihljaji prve moje dóbe? — Izginili ste! — Začasno ali večno? — Prijatelj, to je baš prašanje, prašanje na koje se težko — ne! nemogoče je odgovor dati. To pak vem, da srce moje, vzlic vseh sedanjih sreč ostane kar bilo nekda; spremenilo se je, toda le formalno in ne bistveno. Bridkosti mnoge, a slajše boste ko nekdanje v tem, da je bodem imela s kom razdvojiti. Toda dosta; dolgočasim Vas morda svojem dolgim besedovanjem. Volite oprostiti! sej veste, da jaz navadno besedujem brez konca i kraja. —

Pismu priložila sem nekaj, kar prosi Vaše pomoči, sej dolgo Vas več nadlegovala ne bom — ter voščim Vam h koncu srečne prav srečne in vesele praznike; Vašim dragim velja tudi moje voščilo!

Srčnimi pozdravi

Vaša prijateljica

23.

Pavlina.

Gorica 2/1 1876.

Moj dobri prijatelj!

Vaše pismo 27/12 p. l. stoprv dnes prejela. Ono je romalo po raznih krajih goriške okolice menda takó, kakor je blodil Odisej 20 let po morji po dokončanej Trojanskej vojski. Kaj enacega se mi ni še nikdar pripetilo, odkar pisem prejemam, in si ne morem raztolmačiti, odkod to prihaja. —

Za Vaše pismo, lepa hvala; isto takó za prijazno voščilo k priliki novega leta, 76 kakov članek v prozi. Da si nijmam več časa na razpolaganjem, ker sem silno in dobro v letu 76 — se vé, da tudi zanapreje — zlasti ljubega zdravja naj Vam Bog blagovoli podeliti, katero, kakor mi pišete, silno pogrešavate; vbogi prijatelj! —

Pred nekojimi dnevi mi je pisal Pajk, da naj mu spišem za prvo štev. «Zore» leta 76 kakor članek v prozi. Da si nijmam več časa na razpolaganjem, ker sem silno obložena z delom, ipak mi nij bilo mogoče ne spolniti nje mu to ljubav, ter mu spisala v teku 24 ur kar je želel, in mu koj poslala — ker če ne je bilo prepozno za natisnoti — brezi Vam preje poslati v pregled; ne zamerite²¹⁾! —

Pošiljam Vam pesem «Svetu» prepisano, kakor ste želeli²²⁾; veselilo bi me, ako bi Vam zamogla v čem biti postrežna.

Jaz sem silno silno obložena z deli, skrbi in misli, ah! kako zgréšim zdaj materine blage pomoči v vsem! Hudó je, da! jako hudó biti sirota! Ta teden pričakujem Janka, zdaj bova določila čas najine poroke²³⁾.

Z Bogom, srečno prijatelj!

Vam in Vašim najsrčneje pozdrave!

Vaša prijateljica

Lina.

24.

Gorica 3/2 1876.

Moj dobri prijatelj!

Menim in skoro gotovo vem, da je to pismo zadnje ktero Vam pišem kot deklé. Bóg! kakó čas hiti in kako spremeni. Da, prijatelj, den 26. t. m. ako Bog privoli, bode moja poroka! Vidite torej, da Vam pisati kot deklé, ne bode več mogoče, kajti jaz sem z delom, skrbi in misli silno obložena, in pôleg tega bode treba zadnji čas

še poslovití se svojih prijateljev in znancev in ker imam teh mnogo, mi i oni ukradejo mnogo zlatega časa. —

Prijatelj! dolga ne morem — da si bi radi — dnes biti svojim pismom, ker resni glas dela in nadzorovanja me kliče. —

Eno leto je, kar se pozna, dopisujeva, kar naju veže prijateljstva vez. Vi ste me poznali, hoté li izpoznali v togi, ondaj, ki so me mnogo drugi prezirali; iméli ste vselej zá-me tolažilne besede, ob svojem času nasvetov; trudili ste se z menoj, imeli potrpljenje z mojim počasnim napredovanjem na polju slovenstva, me jačili k daljnemu delovanju, me razveselili Svojim prijateljstvom — in za vsega tega, prijatelj! prejmite mojo najsrčnejo zahvalo! —

Prijatelj! Kakor ste me poznali in sodili kot dekle, vedite da takova, in ako mogoče v vsem še popolnejša bodem in ostala bodem tudi kot žena. Da! na stran mojega Janka, pri takó blagem — s ponosom smem reči — značajnem človeku živeč kakor je on, nemogoče bi bilo, da ne bi i njéga tovarišica njemu enaka postala. —

Prijatelj, pri méni se tožujte, pri méni iščite tolažbe kadar je potrebujete; pri méni se ozrite o katerem-kolem tisku življenja — in znala Vam bodem pomagati ako mi le dane močij za tega storiti. Jaz sem ustvarjena — čutím — za biti prijateljica nesrečnih, teh sem vedno iskala v življenju, ker le pri njih našla sem soglasju svojemu srcu.

Prijatelj! i Vaše toženje, Vaše besede in zaupanja bodo vedno in vselej našla pri méni glasan sprejem. —

Bodite krepki, udani, — kakor tudi ste — pa se tolažujte s tem, da — pa nič Vam ne povém, da ne boste preveč preširni nad seboj. —

Povzdravite mi ljubó Svojo ljubo mamico i sestro, ná-me se časi spominjate, posebno na den moje poroke imejte me v mislih.

Zbogom prijatelj! — moj srčni pozdrav Vam!

Vaša prijateljica

Pavlina Doljak.

Željo, ki jo je Pavlina izražila v predzadnjem stavku tega pisma, je Cimperman po svoje izpolnil: napisal je pesem „Nevesti P. D. v spomin 26. februarija 1876.“ Ta pesem pa ni nič drugega ko nekoliko spremenjen tekst pesmi, ki jo je Cimperman poslal slab mesec prej „Gospici Franji Malinšekovi pri prejemu njé zaročne karte v dan 28. januarja 1876.“ Značilno je, da je tekst, ki je namenjen Pavlini, razširjen za štiri vrstice:

Demant svetal je vsikedar in čist,

A človek blag ne bode egoist.

Kar Te poznam, sem jaz Te poštoval,

In Tvoj čestilec bodem še ostal;

A tudi Ti v spominu me ohrani...

Te vrstice obračajo svojo skrito ost zoper Malinškovo Franjo. Cimperman je pričakoval, da bode Franja opazila to njegovo ljubežnivo maščevanje, kar pa se menda ni zgodilo ²⁴⁾.

25.

Marburg 14/4 1876.

Diletto amico!

Non posso fare a meno d'addempire il Vostro desiderio, cioè di corrispondermi seco Voi in lingua italiana — sebbene mi fosse più grata in lingua slovena, praticandomi così di scrivere questa lingua gramaticalmente — conoscendomi molto e molto a Voi obligata, mediante innumerevoli serviggi da Voi ricevutti, e sembrandomi così — addempiendo il Vostro desiderio — contraccambiare alcun poco i medesimi.

Mese trascorse dacchè Vi scrissi, e sebbene la volontà mi fù spesse volte buona di ricordarmi nuovamente di Voi anche in iscritto, il caso, le circostanze non mi permisero di farlo sino a quest'oggi. Non Vi numererò le mie presenti diverse occupazioni, occupazioni che mi tolgono spesse volte il tempo che volontieri vorrei

dedicarlo, scrivendo, ai miei cari, poichè nè sono certissima, che Voi già le conoscete anzi, ciò che più di tutto vale, Voi le comprendete e sapete, che come d'una parte a qualunque donna esse divengono dovere così dall'altra a donna maritata, ad una madre esse divengono sacro dovere ed obbligo, il quale V'accerto, che degnamente d'addepirlo, si è del mio presente stato il più intimo desiderio.

L'ultimo Vostro scritto, non abbisogna V'el dico, fummi carissimo come pure grata sorpresa ed altrettanto piacere recommi l'amichevole bigliettino di Vostra sorella. Esso m'accertò della di lei amabilità e ciò non solamente esterna come a prima vista già giudicai, ma bensì anche interna. Insomma, non mi resta che amettere: Essa è Vostra sorella! — Salutatemela tanto ed accertatela della mia vera simpatia per lei.

Quando partirò per Gorizia — e ciò spero in alcuni mesi — se mai possibile, passerò e mi fermerò a Lubiana e meco condurrò la mia piccola «Ricci», una graziosissima creatura — sebbene non parla sloveno —! Procurerò pure farvi sapere il giorno e grande sarà il mio piacere, se mi sarà dato — come mi scrivevate — in tale occasione fare personalmente conoscenza colla sig. Pesjak.

La fotografia che c'invio, e destinata per la Vostra amica. Essa è l'unica di 12 copie che lasciai fare prima della mia partenza da Gorizia per i miei conoscenti ed amici. Essa apparteneva anzi a Janko, ma siccome egli possiede digià «l'originale», lo privai della medesima, onde reccare con ciò a Voi piacere, mandandovela. Io e Janko — immaginatevi — ancora non ci lasciamo fotografare uniti, come Vi già parlammo, poichè sempre e poi sempre nei giorni che destinavamo d'andare dal fotografo, venivamo impediti mediante cattivi tempi, ovvero da visite ed altri simili intermezzi; la promessa però manteremo.

Amico mio! Ancora sempre non posso assuefarvi alla mia nuova patria, ancora sempre il ricordo della perduta e vera patria, dei miei cari abbandonati, mi risveglia profonda melanconia e fa spargere amare lagrime. Giamai avrei pensato, esser sì duro il viver in terra straniera, fra facie straniere!

Il Vostro «L e n a n» è buono ed escirà nella «Zora»; quando però, non sò. Mi scrivete, che con piacere rimarete anche in avvenire il mio bravo e severo correttore dei miei scritti. V'è nè ringrazio di cuore, e pertanto Vi spedisco due poesie le quali abbisognano un po' di critica e Vostro penello. Altre due poesie scrissi, ma queste non abbisognano esser corette poichè son facili e brevi e le scrissi, come Jan. accerta, senza fallo. Perciò non V'è le mando; ed anche in 'avvenire, Vi manderò sempre poesie in difficile stile scritte tali, le quali abbisognano una firma poetica — come la Vostra — d'essere dichiarate buone — tauglich —!

Che fate? — come V'è la passate? che cosa scrivete di nuovo? Si fa già vedere e sentire da voi la primavera? — Da noi nevica che è un 'orrore ed è freddo come di Natale. — Buone feste auguro in mio nome ed in quello di Janko a Voi ed alla Vostra famigliuola. State e voletemi bene! — Vi saluta di cuore la Vostra sincera amica
Lina.

26.

Maribor 10/7 1876.

Dragi prijatelji!

Možu podložnemu biti je zakonskej ženi prva in glavna zapoved, katerej se ona mora udano podvreči. Moj soprog mi je prepovedal dopisovati se z ljudmi, ki bi ne bili moji sorodniki. Ta je uzrok in drugi nobeden ne, da je potihnilo mej nama prijateljsko najino dopisovanje.

Morala bi Vam bila to pismo naznanjati, a upala si nijsem. In tudi za te vrstice, koje Vam na hitrem pišem, nebi Jan. bil zadovoljen, ako bi za-nje izvedel. V spomin pa mi boste ostali Vi in vsa Vaša družina.

Da Janko ne bode zabil na Vas, bode moja skrb.

Zdrava sem toliko, kolikor mi moj sedanjí stan pripusti. — Prosim torej da mi več ne pišete, ker odpisati bi Vam takò ne smela.

Z Bogom!

Pavlina.

Srčno Vas in Vaše drage pozdravljam! Hvala za sliko Vaše Lucinke!

Zdi se, da je ta Pajkova prepoved, ki pa jo je pozneje proti Cimpermanu tajil²⁵⁾, bila namenjena v prvi vrsti Cimpermanu. Pavlina v zakonu s Pajkom ni našla one sreče, ki jo je pričakovala in ki diha iz njenih pisem Cimpermanu. Videla je, da je sama neposredni povod nesreče, ki je zadela Pajka²⁶⁾, dasi tega ni kriva. Kaj pa je bil pravi povod razdora med Cimpermanom in Pajkom, tudi iz Pajkovih pisem Cimpermanu ni prav razvidno. Zdi se samo, da je Cimperman zlohotno tolmačil neki stavek v Pavlininem dvajsetem pismu in to tolmačenje spravil v javnost. Zato mu je Pajk v pismu 3. aprila 1878 naravnost zagrozil s tožbo. S tem je bila končana zveza med Cimpermanom in Pajkom. Mladostne sanje Pavline pa so bile končane že davno prej; njih odsev in spomin je bil ohranjen samo še v pismih, ki so tukaj priobčena.

²⁰⁾ Namestu «Zabavnika», ki ga je Pajk obljubljal, je l. 1875 izšel «Venček domačih cvetic. Prijateljem ‚Zore‘ poklonil Janko Pajk,» s prispevki raznih pisateljev. Pod pesmijo «Moj zaklad», ki je postavljena na častno mesto, stoji prvič polno ime «Pavlina Doljakova».

²¹⁾ To so «občutki na novega leta dan», ki so izšli v «Zori» l. 1876, na str. 3-5.

²²⁾ Izšla je v «Zori» l. 1876, stran 67 s podpisom «P. D. - Pajkova».

²³⁾ Pajk je pisal Cimpermanu «V Gorici 10/1 76» med drugim: «Jaz bivam za nekoliko časa pri nevesti. Tam sem tudi sliko videl Vašo, in veselí me, da vsaj nekoliko vem, kakov je — nekdanji pesnik v „Zori“ po obrazu.»

²⁴⁾ Prim. «Zoro», 1876, str. 66 in «Lj. zvon», 1920, str. 715.

²⁵⁾ Glej «Lj. zvon», 1920, str. 650.

²⁶⁾ Glej «Slovana», 1914, str. 176-177.

GABRIJAN IN ŠEMBILIJÄ. (Dr. Ivan Lah.)

(Povest o močnem vitezu Gabrijanu in lepi devici Šembiliji, kakor jo je napisal otec Remigij iz reda malih bratov na svetem otoku Lakijanu, kjer se je godila ta povest).

(Nadaljevanje.)

XII.

Po morju nove ladje plavajo v deželo sveto, vse napolnjene z orožjem božjim in bojavniki; ponosno čez valove plavajo z zastavami razvitimi, na njih pa sveti križ v žarečih plamenih, kot bojni meč se v solncu lesketa, kot jasen ščit z visokega neba in svit njegov do daljnih je bregov razlit prek vod širokega morja. In ladje zibljejo se noč in dan čez morskó plan in z jadrí belimi razpetimi se zibljejo naprej v deželo sveto s četami za čast,

oblast in slavo božjo vnetimi. In srečno so prijadräle v pristan na svetih tleh, kjer po bregovih vseh ležali ranjeni so križarji in čakali rešitve dan na dan. Med njimi Gabrijan. In zdelo se jim je, kot da minila je sedaj neskončna noč, odkar so čakali pomoči rešnje: dvignili so se in iz daljav pošiljali pozdrav so ladjam belim in z molitvami so glasnimi proslavljali Boga, da rešil jih je rok nevernikov in strašne smrti, ki divjala je

na tujih tleh paganskega sveta. In iz brodov so vsuli se na breg ponosni mladi križarji in so pokleknil in sveto zemljo to pozdravljali, in vitezi sred njih na konjih pisanih molili so za novo zmago nad neverniki. In ko zagledali so križarji te nove čete božjih trum, ki iz svetov prišli so daljnih, da na boj s seboj povabijo oslABLJENE, jim nova moč v telesa je prišla, vsa žalost bila je pozabljena in nov pogum napolnil srca je, stopili so med vrste križarske in šli naprej čez kraje skalnate, kjer nekda trdnji so umirali, in prek grobov, kjer pokopali so tovariše, ki pali so in tam leže sedaj v grobeh pozabljeni. In Gabrijan je gledal jih, kako odhajajo na boj, kot nekda on, po krajih skalnatih in vabijo ga za seboj tja k mestu svetemu. A on bolan od ran si želel je, da z njimi šel še enkrat bi nazaj boj bojevat, ki ni dobojevan, da zdaj bi vsaj premagal smrt in svet, izpolnil sanje, ki jih sanjal je nekoč na paši kot pastirček mlad, in tam na vrtu grajskem, ko se je poslavljal in z njim pred svetom poveličan bil zadnjikrat, in tisto noč, ko spal pod hrastom je na poti v svet. Tam sredi čet je prapor plapolal in vabil za seboj — a Gabrijan ostal je sam in v duši nepokoj začutil je težak. In slišal glas je kakor iz daljav pozdrav sladak in skozi mrak zagledal je obraz, kot videl ga je tistikrat, ko je vrh vrat zidov sovražnih stal in dvigal meč krvav in križa znak in padel vznak je ranjen krvaveč... in glas skrivnostno mu govoril je: «Ne sekaj ran, moj vitez Gabrijan, zapusti meč in vrni se nazaj tja v tih raj, kjer sreča vsak večer v ljubezni, miru polni grajski vrt.» In vskliknil je v bolesti Gabrijan: «O da me srečala je smrt takrat, ko mislil sem, da vrh zidov stojim, da zmagal sem, ko svetil pod meno j se v slavi sveti je Jeruzalem,

ko v njem sovražniki so padali in svete čete vanj se vsipale, ko bil končan je boj in ulice od zmagoslavja so odmevale. Kako naj vrnem se nazaj sedaj, ko ni obljuba moja spolnjena, kako naj bližam nji se pred oči, ki sem prisego dal ji slavnostno, da vrnem se kot vitez križarski, ki v zmagi slavni je junak postal junakom vsem in vitezom enak.» In skozi mrak je zopet slišal glas: «Glej, ladje so pripravljene, junak si bil, izpolnil si ukaz, sedaj je čas, da greš nazaj in tisoče junakov dvigneš, novih vitezov...» In slušal je besede Gabrijan in zdelo se mu je, da prek valov prihajajo tam iz daljav, kot klic svetov neznanih, ki ga kličejo in vabijo, in dvom težak tačas mu dušo mučil je, pogledal nem v obraz je pred seboj in rekel je: «Kaj hočeš, moj Gospod, ki videl sem v trenutku te, ko zate bojeval sem boj s sovražniki, sedaj povej, in reši me vseh zmot, zakaj ni boj bil moj ovenčan z zmagami, da mir zavlada tam, kjer ti si se rodil, trpel in stavil svoj presveti hram, trpel in stavljal z njim pred svetom poveličan bil v neskončni slavi raja večnega.» In glas je skozi mrak zašepetal: «Spoznal boš vse, ko pride pravi čas: z besedo jaz oznanjeval povsod ljubezni sem, da rod človeški ves odrešil bi, dobrote sem delil in zgled sem dal kraljestva večnega...» In vstrepetal je v srcu Gabrijan in je dejal: «Na tvojo pot, Gospod, se bom podal in za teboj med svet oznanjat grem presveti nauk tvoj... A enkrat še bi videl kraje rad, kjer raj je bil najlepših mojih sanj, kjer srečen deček pasel sem ovce in stari grad in grajski vrt ob njem in njo, ki čaka tam, da vrnem se in zmago v dar ji dam obljubljeno.» Utihnil je in čakal, da mu glas odgovor da na željo radostno — a zgnil je obraz in le vesel šepet je šel skoz mrak, kot do okrog se vse razveselilo je in dan

svetal je zasijal iz daljnih dalj,
 zapluskalo je morje slavnosno
 in v jasnem solncu se razlivalo,
 čaroben žar je svet okrog obdal,
 da videl rob se daljnih je bregov.
 In vstal je Gabrijan in šel na krov
 je ladje, ki odpravljala se je
 domov na novo pot. In jadra že
 mornarji bela so razpenjali
 in veter z njimi poigraval je
 in kakor ptica lahno, jaderno
 zaplavala je ladja vrh valov
 in plavala je skozi jasni dan
 naprej od tujih skalnatih bregov
 in Gabrijan je stal na njej; tako
 se vračal je domov in poln sanj
 premišljal je o tem, kako nekoč
 odšel je v svet na dolgo težko pot
 in skozi noč je gledal pred seboj
 svet poln zmot, prevar in z nadami
 velikimi je čakal na ta boj,
 ki v njem bore se slavni vitezi
 za svojo čast in slavo križarjev
 in za oblast nad mesti svetimi.
 Krvavo čete se bojujejo,
 da z mečem svojim služijo Boгу,
 a z zmoto težko srce motijo,
 ker drugo pot pokazal je Gospod,
 ki sam ljubezen je imel in vsem
 delil dobrot; po volji vzvišeni
 prišli na svet so grešniki, da vsi
 spoznajo božjo čast in služijo
 Boгу, ki sam oblast ima, in vsem
 neskončne milosti deli, ki ga
 spoznavajo in njemu služijo.
 Noč zvezdnata se razgrnila je
 čez morsko plan in s sanjami ves svet
 brezmejni napolnila je; sred nje
 je ladja bela plavala in val
 za valom se je gnal krog nje
 in lesketal se v zlatih biserih,
 da iskre švigale so kot kristal
 iz morskih tal in v svetlih plamenih
 vabile k sebi zvezde vrh neba...
 Pospali so mornarji, sredi njih
 zaspal je Gabrijan in sanjal je:
 na breg je stopil z ladje križarske
 in hodil je naprej na ono stran,
 kjer hodil je nekoč, in spremljale
 so misli ga otožno žalostne.
 In že zasvetil se je stari grad,
 mogočni vrh gozdov in vrt ob njem
 in brezice so ga pozdravljale

iz daleka in glej, tam deklica
 stoji na pragu vrta grajskega.
 Šembilija! — A kaj stoji tako
 otožno, žalostno? Ah, vrača se
 na tla domača križar mlad in ni
 na njem, kot je obljubil, znamenja,
 ki nosijo ga hrabri vitezi...
 in stal pred njo je reven in ubog
 in čutil njen pogled, očitajoč
 in strog in iskal je zaman besed,
 da bi govoril ji, zakaj dozdej
 obljuba bila ni izpolnjena.
 In zgínil je iz sanj mogočni grad
 in ona z njim, in s srcem žalostnim
 prebudil se je Gabrijan. Tako
 so plavali vso noč, ves dan in že
 so videli gore, ki z znanih so bregov
 svetile se: tam je pristan za njim,
 je svet gozdov, tam vodi pot naprej
 domov... A veter je zarjul in kup
 mrakov obupnih ladjo je objel.
 In morje črna noč pokrila je,
 valovi v njem so zazibali se
 in vstajali in padali in vkup
 se zgrinjali, razgrinjali, v gore
 so se grmadili in pahali
 se zviškoma v propad. Zapeli so
 grozečo pesem in odpevali
 vetrovom so, ki so tulili vmes
 od pekla do nebes, in s črnimi
 oblaki se zagrinjali in grom
 je vabil vse v besneči ples, da so
 valovi se k oblakom dvigali,
 in padali z nebes utrujeni,
 in bliski so med njimi švigali
 in vžigali penečo zmes noči,
 da brezdna so neba odpirali
 in v dnu morja izginjali, kot da
 požigali bi svet vodá, in v njih
 valovi novi so se dvigali,
 se spenjali in padali v vodah
 razburjenih, da ladjo pod seboj
 s krohotom strašnim so zagrinjali...
 Vsa jadra strta so popadala
 in jambor se prelomil je na pol,
 obod samo je plaval še, na njem
 kakor v luščini slabi čakali
 mornarji so na konec in pogin
 sred morskih globočin. Zagnal se val
 je nov in nesel ladjo je s seboj,
 in dvignil jo na svoj greben krepak
 in sredi pen zagnal jo na čeri,
 da se razbila je na robu skal

in pal je val in zginil kot junak, ki slavno delo je končal. Le vzdih težak se čul iz nočnih je temin. Izginilo je vse, samo vihar divjal je skozi noč in nosil je s seboj razbite kose; sredi njih je plaval Gabrijan; oklenil se je bruna težkega, ko ladjo bil na skalah je razbil udar in z njim po vodah plaval je razburjenih; ni vedel, kod ne kam, v katero stran ga nosi val, v pristan ali naprej čez morsko plan? V življenje ali smrt' povsod sred vod je čakal nanj propad in grob zijal odprt je zanj: navzgor navzdol metali so valovi ga, nad njim se zgrinjali in spet naprej nosili ga vrh vod, ustavljali, preplavljali in dvigali, in z njim igrali si vso noč, a jeza njih ni bila še pomirjena; naprej tja do bregov oddaljenih je šel njih šum neskončni in zibale so vode se širne neprenehoma. Na njih je plaval križar Gabrijan, ko dan je stal visoko vrh neba, ni prebudilo sonce ga in val ni motil več zaprtih mu oči, da bi pogledal, kaj zgodilo se je z ladjo in tovariši in kje sledovi strašne so noči. Srce njegovo je živelo še in v njem poslednje sanje so umirale. Tako nosili so valovi ga s seboj na brunu težkem, ki roke so krčevito ga objemale; za valom val poganjal bruno je osamljeno in križarja na njem, ki vračal se tako iz bojev je domov, iz krajev daljnih, ki o njih srce je sanjalo od lepих sanj omamljeno. Za valom val pehal ga je na poti tej naprej in ga pred smrtjo med valovi varoval. Tako je plaval Gabrijan ves dan vso noč tja v ono stran, kjer se svetila v dalji cerkev je z bregov in tihi samostan in stolp njegov od daleč k sebi vabil potnike in romarje in vse, ki bili so v nevarnosti, in vse, ki bili so utrujeni, obupani, in vse, ki jih uničil je vihar strašan;

ker tam sprejema sveti Krištof jih, kot je sprejemal nekdanj potnike in jih prenašal je na drugo stran, tako sedaj rešuje jih in v raj nebeški kaže pot iz krajev zmot, kot je ukazano od vekomaj. To noč molila je Šembilija in slušala rjoveči je vihar, ko vdar na vdar udarjali ob zid valovi so, se vspenjali in se razbijali ob stenah skalnatih, kot besi divji se zažanjali ob sveti samostan in krog zidov tulili so v glasovih žalostnih in zgubljeni se v nočni tmi mrakov. In zdelo se ji je, da sredi njih je slišala obupen vzdih, kot glas, ki kliče na pomoč v valovih tam razburjenih, in znan se zdel ji klic je ta, kot da nekoč ga slišala je že! Srce ji vstrepetalo je — in bolj in bolj odmeval je in vse okrog preklical je ta glas, obok nad njo se stresal je in strahoma zakrila je obraz. V bolesti je trpela duša nje bolj ko poprej in znala ni zakaj. Le zdelo se ji je, da pripetilo se gorje veliko je in da mornarji vsi, ki jih objel vihar je v noči tej, ne bodo rešeni. In spomnila se je na križarja. Molila je in klanjala pred križem svetim se, a glas močnejši se odzval tačas je skoz vihar in v grozi slišala ime je svoje skozi tmo. Nekdo jo klical, prosil je: «Šembilija»... Ozrla se je vsa prestrašena, poslušala besneči krik valov in ni ničesar slišala. Le krog zidov šumel vihar je skozi noč in zdaj pa zdaj pretrgal bliska žar je nočno tmo kot božji prst preteč, kot meč žareč iz neba udarjajoč. In glas spoznala je... In vstala je in je zaklicala: «Moj Gabrijan! Ti kličeš me! Ah, tvoj je bil ta glas! kje si, ko skozi noč divja vihar strašan?» In v okno je pogledala, tačas presekal blesk je nočno tmo in glej, tam stal je sred valov mornar, obraz njegov blesteči je sijal kot žar svetel zažrnjen v črni plašč,

in bližal se je od viharja gnan vse bliže, bliže, in visoki stas njegov in križ in meč na njem pripet od žarkov obsijan je ves žarel, ko sred valov se zibal brod njegov ie nad grebela vod in že dospel do kraja je — a strašen val zagnal ga je v propad. In tma zakrila vse je spet. V obupu se zgrudila je Šembilija na tla in plakala, prosila in molila je, da Bog bi rešil ga iz vseh nevarnosti. Zakrila je oči, da zginit bi ji strašni sen noči, da bi glasu ne slišala, da bi ne videla prizora groznega. In zopet glas jo klical je proseč in vzdihujoč: «Šembilija»... Utihnil je! In šum valov naraščujoč ga je zakril. In vzdihnila v bolesti težki je: «O Bog, ti reši ga to noč! Naj vse življenje moje bo ti večer dar na tvoj oltar, hvaležnosti dokaz!» In blisk žareč razsvetlil je vso noč in glej, mornar se dvignil iz valov na brodu je v desnici križ držeč, in ves obraz njegov bil razsvetljen je v ognju čudežnem... In zopet val ga je obdal in pal mornar je v njem in zginit je — in dalje je vihar divjal. — In vskliknila Šembilija v bolesti težki vsa omamljena: «O, reši, Bog, ga smrti žalostne, usmili se nevredne grešnice, ti, ki odpuščaš grehe grešnikom, življenje sprejmi zanj!» In spet zakrila je oči — a hipoma se zablješčalo je čez plan in tam je stal mornar in skozi nočno tmo pogled njegov sijal je zdaleka, da celico je vso razsvetljeval. Od boja težkega utrujena zgrudila se pred svetim križem je Šembilija in ni čutila več, — in ni več slišala, kako vihar besneč divjal je skozi noč, in ni več videla, v katero stran je plul mornar in temni brod njegov. Tako ležala je vso dolgo noč in zjutraj našle so jo sestrice nesrečne nunice in dvignile so jo in nesle jo na posteljo in stregle ji in niso vedele,

odkod bolezen težka je prišla. A drugo noč, ko je prešel vihar, sanjala je, da pod nje okencem leži mornar, ki sem pod samostan prinesli so valovi ga gredoč. In vstala je, odprla okence in gledala: med skalami ob zid valovi butali so les razbit, in križarja na njem. Ves stas njegov bil s travami je morskimi pokrit, obraz obdan od mokrih las in ves poraščen z brado krog in krog, oči zaprte, ko da v njih življenja ni, in roke razprostrte, kot v objem vabile bi vse, ki žive, da bi rešili ga iz groba morskega. Od sten valovi so počasi se odbijali, pregibali, kot da zibali bi na brunu križarja od mehkih vodnih pen obdanega... Na prsih svetel križ je bil pripet, edini sled vojščaka božjega, in drobne ribice so plavale okrog in ga obdajale, kot da poznale bi to sveto znamenje. In vsa prestrašena je vskliknila Šembilija: «O dobre sestrice, ve bele nunice, pogledjte tja pod samostan, tam, zdi se mi, da sem zagledala vojaka — križarja, na brunu zlomljenem, sprejmite ga v zavetje božje, ker vihar ga tam prinesel nam iz vrst je vitezov.» In prihitele so vse sestrice, vse bele nunice, in gledale iz oken so, in videle, kako divjal vihar je bil, ki ga poslal je Bog za grehe vse, ki se gode povsod, kako popadale z bregov so skale v strašnem metežu vrhov in krog in krog po morju plavali ostanki so uničenih brodov. In glej, tam sredi njih v zatišju skal se val igral je z brunom zlomljenim, na njem mornar ves s travami pokrit, obraz zaraščen z brado in lasmi, leži z rokami razprostrtimi, kot da na brunu težko je prubit, na prsih križ, presveto znamenje, ki kaže, da iz vrst je križarjev. In odhitele so vse sestrice, vse bele nunice, in hlapce vse so na pomoč poklicale, da so

takoj odpeli čolne vse, s seboj
vrvi so vzeli spletene in so
ob zidu pluli mimo skal, do tja,
kjer val igral se je ob robu sten,
in dvignili so z bruna križarja
in ga peljali v tihi samostan.   è

Tam položili so ga v posteljo
in slušali, srce li bije še...
In bilo ni. Bilo je mrtvo vse.
Življenja dih ga ne vzbudi. Oči
zaprte, ko da v njih življenja ni,
in roke razprostrte polne ran
moli v objem, kot da na brunu tam
bil prikovan je z žebli trdimi.
In stali so in čakali tako.
Tedaj približala polagoma
se je Šembilija tresoča vsa

se od strahu in križarja molče
pogledala — in glej, zganilo se
telo je vse izmučeno, srce
zatrepetalo je, zavzdihnilo,
oči počasi se odpirale
in gledale v neznano tajno dalj, —
da vsi strmeli so začudeni
in prebledele bele nunice
in hlapci vsi so se spogledali
in se čudili nad tem čudežem
in se razšli, a bele nunice
odšle so v svoje tihe celice
in so hvalile dobrega Boga,
da rešil je od smrti žalostne
junaka križarja, Šembilija
odšla je v svojo celico, pred križ
zgrudila se na tla in vskliknila:
«Kje si moj križar, ti, moj Gabrijan.»

Človek. (Vida Jerajeva)

I. MOLITEV.

(Korak vkovan mu v tlak je): „O da bil bi
[gaber,
da bil bi breza, hrast, samo ne jaz!“
(V dlaneh počiva trudni mu obraz)
„Bolj sam sem kot ob cesti kandelaber!“

Kot seme vržen nate sem, o zemlja,
da izsesam ti grud, da vrnem sok,
da korenina sem od nog do rok,
da eno bilij zate sem, o zemlja!

Pod mano reka, nad menoj oblaki
vedo, kam kaže jim, o Bog, tvoj prst.
Upor je v meni, svoj preklinjam krst,
ne znam ubogati usodi vsaki.

Glej, ptiček snuje gnezdo in ne kolne
in mravlja v travi najde pravo pot;
le jaz vprašujem: kam? čemu? odkod?
se kujem sam v verigo misli bolne.

Le ena ostra luč je v meni: živi!
O daj, da mi bo svet ukaz Tvoj dan
in da ozrem v oči se vsem, udan,
ki so sovraštva in ljubezni krivi!

II. SMRT.

Gre ti človek v sinje jutro,
— cvetlje primul čez in čez, —
da odreši ga življenja
in pomladi samokres.

Kratka, ostra disonanca...
Razprši se jata vran.
Škaljena je harmonija,
in jezi se v lesu Pan.

III. UMETNIK.

Človek se zamaknil je v bogove,
ves izginil je pod njim atlant,
sanje so vzcvetele pod roko mu,
v mramor bel se zil je duh gigant.

In prižel je k sebi mrzle ude,
da poljubi dete, umotvor,
da pozdravi ga, da poslovi se,
da k bogovom vrne se navzgor.

Ženski klobuki. (Josip Ribičič)

Troje vrst ženskih klobukov mi ostane neizbrisno v spominu! — —

Neštetokrat sem slonel ob oknu v soparnih večerih, neštetokrat gledal visoko hišo na nasprotni strani ozke ulice, a šele čez leto dni zapazil dvojje širokih, razsvetljenih oken.

Življenje je čudno: zavije se v malenkost, da mu vsebine ne vidiš; resnica stoji pred človekom, samo roko bi bilo treba iztegniti, pa pogledamo čez in iščemo, iščemo...

Dvojje širokih, razsvetljenih oken je lomilo mrak. Za okni prazen prostor, siva stena, na steni obešalnik z dvema klobukoma. Moški in ženski klobuk, moški najnovejše fasone, ženski iz obnošenega žameta.

Po praznem prostoru je odmeval ropot pisalnega stroja. V presledkih pa se je čul moški glas, ki je narekoval.

Ljudi pa ni bilo videti.

«Za steno, med oknoma sede», sem si mislil in poslušal.

Stroj je ropotal in ropotal, glas neumorno narekoval. Pa je vse nenadoma prenehalo. Glas se je spremenil v nejasno mrmranje in stroj je umolknil. Čim delj je molčal stroj, tem hitreje in živahneje je mrmral moški glas.

Pa se je sredi pretrgalo mrmranje, začul se je ženski krik, ropot stola, ki je padel po tleh, in kmalu je segla tresoča ženska roka po klobuku na obešalniku.

Zavladala je tišina. Kmalu je segla tudi moška roka po moškem klobuku. Luči so ugasnile in nekdo je vrata zaloputnil.

Drugega večera je visel nad vrati nasprotnne hiše listek z naznanilom: «Išče se spretna tipkarica.»

In zvečer se je šopiril ob moškem klobuku povsem drugačen ženski klobuk: rožnat in poln rož.

Vesel ropot pisalnega stroja je napolnil ves prostor, da je bilo komaj čuti glasu, ki je narekoval.

Tudi tega večera se je glas spremenil in stroj umolknil. A krika ni bilo čuti, tudi stol ni padel, ne klobuk izgínil. V mrak je zažvrgolel mlad ženski glas. Zažvrgolel je in srebrno pel vedno bolj pritajeno in končno utihnil.

Pozno v noč sta klobuka izgínila in so luči ugasnile.

Mesec dni se je to vršilo, večer za večerom. — —

Nekega jutra pa je visel zopet stari listek nad vrati, zvečer pa nov ženski klobuk na obešalniku. Nekaj močnega in lokavega obenem je bilo na tem klobuku. Segal je s krajci preko moškega, da ga je skoro docela zakrival očem. — — —

Stroj je tipkal, moški glas narekoval — in se ob gotovem času vabeče spremenil.

V odgovor ni ženski glas ne kriknil ne zažvrgolel: odgovarjal je resno opominjajoče ter vprašujoče obenem. Kmalu je stroj zopet povzel svoj

posel. In ko se je mrak zgostil, je ženska roka mirno segla po klobuku širokih krajev. — —

Večer za večerom se je isto vršilo. — —

Nekega večera pa je ozka ulica oživela: dolga vrsta svatovskih vozov se je ustavila pred hišo. Pripeljala sta se ženin in nevesta ter vstopila v razsvetljene sobe. — —

Na obešalniku je še vedno visel širokokrajni klobuk. Tudi med vrati je zopet stal listek z naznanilom, a z nekoliko spremenjenim besedilom: «Išče se starejša tipkarica.»

«Pa ga je le ena ukrotila», se je škodoželjno nasmehnila moja gospodinja, ki je bulila skozi priprte oknice v sosedno hišo.

Praktični optimizem. (Po Heleni Kellerjevi - F. Gizela.)

V praktičnem uveljavljanju kateregasibodi svetovnega naziranja leži njega pravi pomen.

Če odgovarja dejstvo resnici, da je le v optimizmu napredek, — katerega pa pesimizem zadržuje, uničuje, — tedaj je zelo nevarno, razširjati filozofijo pesimizma. Kdor misli, da je na svetu več bridkosti kot veselja, je v zmoti; ako kdo širi to mnenje, tedaj prav gotovo pomnožuje on sam bridkost in žalost.

Življenje je obširno polje, na katerem zamoremo uveljaviti svoje moči in svoje pravice, a seveda moramo ubrati vedno le pravo pot. Kdor se udaja pesimističnemu mišljenju, si težkoči življenje; kajti le v zanikanju in pozabljenju tiči ozdravljenje individualne in socialne ruševine.

Pesimist pravi: «Jejmo, pijmo in uživajmo, kajti jutri bomo umrli!» Ako bi gledala jaz na svoje življenje s takega stališča, bila bi uničena. Zaman bi hrepenela po luči, katere bi nikdar ne doseglo moje oko, in brezuspešno bi hrepenela po godbi, ker nikdar bi ne zadoneli valovi glasbenih akordov na moje uho. Noč in dan bi le vzdihovala in nikdar bi ne bila zadovoljna, saj bi se čutila osamljeno, preplašeno in obupano. A ker čutim v sebi hrepenenje po osrečevanju, dolžnost, ki jo dolgujem sebi in drugim, se odtegujem zlu, — pesimizmu — ki bi me bolj uničeval kot moje telesne napake.

Ima li obupnež in nezadovoljnež, ki ne veruje v srečo in dobroto, pravo, da obsenčuje življenjske sile in zadovoljnost onih, ki nosijo svoje breme brez godrnjanja? Optimist ne gleda nazaj, se ne izpodtika, kajti dobro se zavedajoč, da nosi sleherno srce svoje bridkosti in težave. On vztraja na svojem mestu in ne moti drugih z nepotrebnim besedičenjem, dobro se zavedajoč, da nosi sleherno srce svoje bridkosti in težave. Z železnimi kleščami razmer bo strl vse ovire in težkoče, ki mu zastavljajo življenja pot. Delal bo s tako vnemo, kot da bi bil edino on tisti, ki prinaša na svet srečo in zadovoljnost.

Če zasledujemo zgodovino, bomo spoznali, da so bili svetovni voditelji vedno optimisti; tudi dandanes jasno vidimo, da le delavni, vztrajni možje, možje z železno voljo dajejo svetovnemu pokretu smernice.

Angleški pravoznanci so trdili, da so gluho-slepi po zakonu pravi idioti. Pomislite le, kako sodi optimist! Zdravnik Howe je bil prepričan, da prodre v dušo slepe Laure Bridgman, ker je bil že koj spočetka uverjen, da bo to dosegel. Ovrigel je juridični zakon, tisto trdo, neobčutljivo skorjo, za katero je uzrl ubogo, v hlapčevstvu tavajočo dušo, ki jo je hotel rešiti. Njegova vera mu je pomagala in njegov trud je rodil uspehe. V temi je iztaknil luč in dokazal zakonu, da je gluho-slepi normalno bitje, zato odgovorno za svoja dejanja.

Ko se je Haüy ponudil, da bo učil slepce čitati, so se mu pesimisti posmehovali. Ako bi v njem ne bila prevladovala vera, da je človeška zmožnost in znanje močnejša in silnejša kot nevednost, ki tlači človeka le k tlom, — ako bi ne bil optimist — tedaj bi se ne bil trudil in bi ne bil iznašel pīsave za slepce. Še nikdar ni kak pesimist iznašel nove zvezde, nove zemlje ali kaj takega, ki bi bilo za človeštvo nekaj novega, povsem neznanega in koristnega. Ko je trdil dr. Seguin, da duševni slabiči tudi lahko dosežejo potrebno znanje, so se mu posmehovali ljudje v svoji sebični modrosti in mu rekli, da je sam duševni revež. Toda blagi optimist je vztrajal pri svoji trditvi in trdovratni pesimisti so sčasoma spoznali v njem največjega svetovnega filantropa. Tako veruje, poskuša in izvršuje optimist. Vedno ga obseva solnce in nekega dne vstaja iz njega ona nepojmljiva moč, ki vse prenese in vse nehotè doseže. Njegova duša išče njemu sorodno dušo, veseli se vsake nove iznajdbe, veseli se vsake nove zmage, ki ga je vodila preko nešteti težkoč, veseli se vsega onega, kar pomnožuje človeško znanost, človeško srečo.

Kakor so bili filozofi in veliki ljudje v svojem življenju optimisti, tako je bilo naziranje večine svetovnih pisateljev optimistično. Nobeden pesimist ni še razvil svojih duševnih sil, svojega notranjega ognja in ni dosegel popularnosti v taki meri kot optimistično misleči literat, ki slika le solnčno stran življenja. Četudi optimist tu pa tam kara in razkriva temne strani človeškega življenja, je vendar vodilna nit njegovega dela vera v dobro in srečno življenje. Ako bi bil Browning lažje razumljiv, bi bil gotovo vsem najljubši pisatelj. Kako tolažljive so njegove besede in me vzpodbujajo k premišljevanju, ko pravi, da obstojajo tudi popolnosti, in ravno zato, ker je na svetu mnogo nepopolnosti; saj popolnosti izhajajo vedno le iz nepopolnosti, a pomanjkljivosti so znak preobilja; boleti uničujejo le zato, da zamore radost zopet z znova zidati. Mogoče sem le zato gluha in slepa, da bodo drugi, z istimi pomanjkljivostmi obremenjeni, spregledali z popolnejšimi čutili. On me uči, da se dobrine ne uničujejo nikdar, in ta misel mi olajšuje življenje, mi daje moč, neustrašeno delati to, kar spoznam za prav, ne oziraje se nato, kako drugi o tem sodijo. Moje srce mi

ponosno odgovarja na njegove zahteve, ko pravi, naj z veseljem sprejemamo trpljenje, ki nam ga nalaĝa Nebo: «Vzemite to breme nase, saj je tudi to dar boĝji in nosite to breme velikodušno!» Spomnila sem se teh besed zlasti v trenutku, ko so me zapuščale duševne moči, in dajale so mi zopet poguma. Nekoč, ko sem reševala težko nalogo, sem obupavala, a misel na to, da le trpljenje izvojuje zmaĝo, sem se lotila naloge znova, z zbranimi močmi in posrečilo se mi je kaj kmalu izgotoviti započeto delo. Od tiste dobe sem še večkrat kaj pogrešila, a nikdar nisem več obupovala; oprijela sem se še tako težkega dela s smehljajem na ustih, pregnala sem vse moreče misli, kajti spoznala sem, da le v prenašanju vsega slabega in v veselem razpoloĝenju leĝi prava modrost ŝivljenja in zmaĝa nad vsem zlim.

Dočim zavlačuje pesimist izpopolnjevanje, napredek posameznika in napredek sveta, ga sleherni optimist le pospešuje. Posledice pesimizma v ŝivljenju posameznika so iste kot posledice pesimistično navdahnjenega naroda. Pesimist ubija v človeku vse tiste moči, ki navdušujejo posameznika in narode, da se bojujejo zoper revščino, zoper nevednost in zločine, in osuši vse vrelce praveĝa čistega veselja. Ob takih mislih mi plava duh tja v Indijo, v deĝelo fatalizma — kjer ŝivi stotisoče človeških bitij — skoro bi jih ne mogla primerjati ljudem — v nevednosti in uboštvu. Zakaj so takšni? Ker so ŝrtev tisočletnega naziranja, ker se drĝijo starodavnih, paganskih nauk, ki poniĝujejo človeštvo, ko pravijo, da človek preneha kot trava, ko se osuši. V temi tavajoči, se pustijo tlačiti od razmer. Rod za rodom ŝivi v istih razmerah; manjka mu sredstvo, ki bi ga sililo k napredku: luč prave vere in vera v izpopolnjevanje in napredek. Ni ga v Indiji, ki bi se zavzel za uboge, vdove in sirote. Postreĝba bolnikov je tam neznana in kdo misli na gluhe in slepe? Vsi ti reveĝi so prepuščeni materi smrti v milost in nemilost. Tam je prepovedano poučevati slepe in gluhe, ker jih smatrajo za zavrĝence, ki se morajo pokoriti za grehe, storjene v drugoobličnem predŝivljenju. Kako pusto bi bilo moje ŝivljenje, ako bi se rodila v tej deĝeli fatalnih idej, kamor bi nikdar ne posegla v moje ŝivljenje tista blagodejna osveĝujoča zveza, vsled katere se mi spaja duh z zunanjim svetom.

Kako nesrečni so vsi oni ljudje, ki tavajo v temi, otoĝni in potrti, ki so slepi za vse lepote tega sveta, ki vidijo povsod le zlobo in sovraštvo.

Optimizem je vera, ki vodi k popolnosti. Ničesar ne moremo izvršiti in doseči, ako ni v nas upanja. Naša deĝela (govori o Ameriki) bi se ne bila povzpela nikdar tako visoko, ako bi pionirji ne bili zidalj na idejah, ki se še dandanes uvaĝujejo, ki se v glavnem udeĝstvujejo v ljudski izobrazbi, v obvladanju sebe sameĝa, to je v nauku samozatajevanja in premagovanja in slednjč v enakosti človeka. V romanskih kraljevinah prevladuje pesimistično naziranje in na tem so zidani vsi zakoni in vse postave. Obtoženec sedi tako dolgo na zatoĝni klopi, dokler se ne izkaĝe njegova nedolĝnost. V Ameriki in na Angleškem, v deĝeli optimistov, pa ŝe vnaprej vidijo v obtoĝencu po krivem obsojenega in ŝele potem, ko ni mogoče več

zanikati njegove krivde, ga obsodijo. Govori se, da vsled naših optimističnih zakonov oprostite marsikaterega zločinca, a bolje je tako, kot da mora mnogo ljudi trpeti po nedolžnem. Pesimist pravi: «V človeku ni trajne dobrote! Ako se pojavi v človeku zraven zlobe tudi dobrota, se prej ali slej zopet uniči, zato človek nazaduje moralno, mesto da bi se izpopolnjeval in napredoval». Toda pomnite, zakoni dveh najtreznejših narodov gredo preko slabega v človeku, ker po prepričanju optimističnih načel prevladujejo v njem dobra nagnjenja, zato zahtevajo zakoni vedno, da se zločinsko dejanje faktično dokaže. Ne obsojajo človeka kar na slepo in po izpovedi mogoče krivično sodečih ljudi.

Optimizem je nauk, ki vodi k popolnosti. Tudi Kristusovi nauki temeljijo na optimizmu in so krepili in navduševali ljudi vseh vekov, ker jasno pričajo, da vodi dobro le k dobremu, četudi preko zla. Jezusovo poslanstvo je mir, spoznanje in vera v ideje, nikakor pa ne vera v materijo, je vera v ljubezen, in ne zgolj v osvojitvev. K horizontu svetlobe in popolnega spoznanja vodi vedno pot polna zaprek in neprilik. — Če ste slepi, iščete zakladov v temi! Dragocenejši so kot bleščeče zlato in dragi kameni, kajti v njih je ljubezen, dobrota, resnica in upanje!

Optimist je oni človek, ki je prepričan, da doseže nekaj potom moralnih moči in ne potom sile in potom orožja. Ideje so močnejše in silnejše kot ogenj in meč. Brez šuma se širijo od človeka do človeka, iz dežele v deželo, prinašajo mir in božji blagoslov. A kaj nam donajajo nasilja, vojne?

Še mnogo zla je na svetu, a optimist upa, da se bo vse obrnilo k dobremu, ker veruje v velikodušnost, v neminljivo pravičnost božjo in dostojanstvo človekovo.

Ker ogreva tudi mene solnce optimizma, vidim v svoji domišljiji, kako vstajajo zmage na sedaj še oblačnem nebu. Jasno vidim, kako izhaja iz vseh trdih bojov nasprotujočih si sistemov in duševnih moči svetla, duhovna doba, v kateri ne vidim ne Angleške, ne Francije, ne Nemčije, ne Amerike, ne vidim te ali one narodnosti, temveč eno družino, eno človeštvo, vidim harmonijo v vsem, v delu, sredstvih in postavah.

Ako hočem formulirati vse svoje dosedanje misli o optimizmu, prihajam do sledečega zaključka: Verujem v Boga, verujem v človeka, verujem v moč duha. Verujem, da je sveta dolžnost slehernega, sebe in druge opogumiti. Nihče nima pravice, pritoževati se zoper Boga, ki je ustvaril svet za človeka in za katerega napredek se je potegovalo in mučilo že tisoče in tisoče dobrih ljudi. Zdi se mi, da se čimbolj približujemo času, ko bo prenehalo prerazkošno življenje gotovih ljudi in prevelika revščina in beda tlačениh. To so sklepi moje vere, ki se čimdalje bolj v meni utrjuje, bodisi v doživljanju veselih ali žalostnih dogodkov, kajti predobro se zavedam, da je harmonija med človeškim in božjim duhom.

Tako je mislila in pisala slepa, gluha in nema Helena Kellerjeva. In mi?

	IZVESTJA	

DRUŠTVENA POROČILA

Občni zbor «ženske podružnice šol. društva» je bil 10. maja t. l. Iz tajniškega poročila je razvidno, da je imel odbor 12 rednih in 3 izredne seje. L. 1922. je bilo za božičnico obdarovanih 885 otrok, l. 1923. pa samo 420. Za prvo šol. obhajilo je društvo nabavilo siromašnim otrokom tudi obhajilne obleke. Počitniški akciji «žen. dobr. udr.» je prispevalo s svoto L 500.—.

Blagajniški obračun izkazuje za l. 1922: Prejemki: prebitek iz l. 1921. L. 470.75; redna članarina L. 235.—, ustanovnina L. 200.—, darovi in izkazi nabiralnih pol L. 9665.20 in Din. 50.—, obresti naloženega denarja L. 30.55; skupaj L. 10601.50 in Din. 50.—. Izdatki: članarina za l. 1922., ki je bila plačana osrednjemu odboru «šol. društva» L. 415, božičnica L. 9345.45, razni stroški L. 82.—, prebitek 31. xII. 1922 (vloga T P H) L. 759.05 in Din 50.—; skupno L. je prispevalo s svoto L. 500.—.

V l. 1923 pa so znašali prejemki: prebitek iz l. 1922. L. 759.05 in 50 Din.—, redna članarina L. 345.—, darovi in izkazi nabiralnih pol L. 6677.10, realizat din. L. 13.—, obresti naložene imovine L. 20.15; skupno L. 7814.30 in Din. 50.—; izdatki: obdarovanje prvoobhajancev L. 368.40, obdarovanje dece koncem šol. leta L. 190.—; prispevek «Ž. D. U.» za počitniško akcijo l. 500.—, božičnica L. 6713.80, razni stroški L. 42.10, prodani Din. L 50.—; skupno L. 7814.30 in Din. 50.—.

Iz poročil je razvidno, da je bil denarni promet zadnje leto manjši od predzadnjega. Kaj šele v primeri s prejšnjimi časi! Glavni vir nekdanjih dohodkov so bile društvene prireditve; odkar nam je zločinska roka zažgala kulturni dom, nimamo več primernih prostorov in usahnil nam je tako najizdatnejši denarni vir. Vendar bi bile tudi v poslednjih letih storile lahko več, ako bi se bile za našo stvar zavzele tudi one, ki se zanjo ne zmenijo. Res je, da je skrb za lastno družino prva dolžnost vsake žene, ker so le vzorne družine ter dobro vzgojeni in zavedni otroci temelj naroda; a vendar se vsaka žena lahko odtegne svoji hiši nekaj ur ali par dni v letu, da posveti ta čas v blagor drugi deci. Koliko delajo druge Slovanke za svojo mladino? Me pa ne moremo zamolčati, da je med nami mnogo, mnogo žen, ki se malo ali celo nič ne brigajo za naše društvo. Nobena bi se ne smela odtegniti delu, ker delo redkih posameznic je brezplodno, ako ne postane dolžnost vsake žene posebej in skupna dolžnost nas vseh.

Ponovno izvoljena predsednica Milica Abramova in tajnica šta z iskrenimi beseda-

mi pozvale vse naše ženstvo, naj z vsemi močmi pripomore, da bo uspeh prihodnjega leta boljši: Pristopajte, Slovanke, k našemu društvu, saj je njeja namen tako koristen in plemenit: omogočiti naši deci pravo vzgojo in ji gmotno pomagati. S. G.

PO ŽENSKEM SVETU

Žena — ministerka. Na Danskem imajo od letošnje pomladi dalje socialistično vladno. Istočasno pa so dobile Danke tudi prvič ministersko mesto: Nini Bangovi so poverili portfelj za prosveto. Nova ministerka je vdova po nekem vseučiliškem profesorju. Ona sama je diplomatka, učena zgodovinarica, bila je urednica soc. lista in članica vrhovnega soc. sveta. Pred leti je bila občinska zaštopnica v Kopenhagnu, nato senatorica in članica finančne in carinske komisije. Izdala je znamenita dela o ekonomični zgodovini Danske in njenih kolonijah ter o boju proti jetiki in strokovnjaško knjigo o življenju in delu Karla Marksa. Njen vstop v ministerstvo so z največjim veseljem pozdravile vse stranke, posebno pa socialistična.

Ali zakon ali urad. Češki listi prinašajo vest, da bo vlada najbrže zahtevala, da ne smejo biti poročene žene v državnih službah. Poročene, ki so že nameščene, pa bodo dobile dopust na nedoločen čas.

Sloveča raziskovalka. Malokomu je znano, da se je proslavila v 17. stoletju na znanstvenem polju učena žena gospa Sibylla Merian. Bila je hči znanega kartografa in bakrorea Meriana, čigar topografija Evrope se še dandanes hrani kot redek ekzemplar v nekaterih knjižnicah. Leta 1647. se mu je rodila hčerka Sibylla, ki se je za ono dobo izobrazila nenavadno visoko. Poročila se je še prav mlada z nekim slikarjem, ki je bil pa le površno izobražen in jako lahko-mišljen. Zato se je kmalu po rojstvu prve hčerke ločila od svojega moža in prevzela zopet svoje deklisko ime. Posvetila se je povsem študiju zoologije, osobito žuželk. Leta 1700, torej v 53. letu svoje starosti se je odločila, da gre v Surinam, ki je bil tedaj še po imenu malo znan, da bi ondi proučila življenje žuželk in črvov. Poleg močvirnatnega strašnega podnebja je obdajalo še sto in sto nevarnosti pogumno že ne več mlado ženo. Vztrajala je leto dni, ko se je morala vrniti v Evropo radi hude mrzlice, ki se je je lotila. Po štirih letih je izdala svoje sloveče delo o žuželkah, čigar natančnost in temeljitost občudujejo zoologi še dandanes. Delo je izšlo v francoskem in latinskem jeziku, ker je obvladala učena raziskovalka oba jezika popol-

noma. Dasi je Sibylla Merian dosegla že s prvimi delom nesmrtnost v znanstvu, vendar ni mirovala. Vpeljala je tudi svojo hčer v svojo vedo, jo poročila v Surinam, odkoder je pošiljala svoji materi objekte in risbe za njen študij. Po neizrekljivem trudu se ji je posrečilo izdati drugo knjigo svojega imenitnega dela. Ko se je pripravljala, da izda še tretji del, jo je prehitela smrt staro 70 let. Njeno delo je dovršila in izdala njena hči.

Maca.

HIGIJENA

Vpliv hrane na lepoto telesa. Prehrana ima velik vpliv na človeško zunanost. Ni dovolj, da se človek temeljito umiva, da skrbi za zadostno gibanje, zrak in luč, da telovadi in dovolj spi. Res je: zdravje je lepota, a tudi bistrotnost in dobrota ne smeta manjkati popolni lepoti. K vsemu prihaja še pravilna prehrana, ki ima na zunanost velik vpliv. Zlasti čista in gladka polt je bistveni del zunanje lepote. Že pred tisočletji so vedeli ljudje, da so mrzle in gorke kopeli važne za polt. Gube okoli oči in ust ter na obrazu so odpravljali z uživanjem zelenjave, ker prav zelenjava posebno ugodno vpliva na gladkost polti.

Uživanje redkvice po zajutreku so smatrali že davno kot sredstvo, ki daje človeku gladko, mehko in čisto polt. Zlasti spomladi mora človek uživati čim več zelenjave, surove in kuhane. Že živali, ki uživajo le zelenjavo, travo, dokazujejo, da daje zelenjava telesu moč in lepoto. Živali žive večinoma brez mesa, a so zdrave, polne in gladke. Zato mora tudi človek čim bolj mešati hrano ter uživati čim več solate, redkvice, radiča, motovilca, repe, zelja, krompirja ter sadja. Tudi kruh je iz narave, rastlinja, zato vpliva ugodno na zdravje. Ni treba, da je vsa hrana redilna; skrbeti treba tudi za živila, ki vplivajo ugodno na prebavo, krepke kri, pospešujejo spremembo sokov in delajo človeško polt prožno in nežno. Kamilični čaj pomirja živce in pospešuje spanje. Še bolj pomirjevalno vpliva na živce čaj iz valeriane ali pa iz oranžnega cvetja. Pa tudi oranže same so priporočljive, ker pospešujejo prebavo. Od dobre prebave pa zivisi v visoki meri zdravje in lepota našega telesa.

Izogibajmo se preveč pikantnih ali premočno začinjenih jedi, ker mnogokrat povzročajo izpuščaje na obrazu, kar ni preveč dekorativno.

Premasne jedi so tudi v kvar lepim zunanjim oblikam. Človeško telo asimilira le gotovo množino tolščice; kar je je preveč, se nabira v tolstnici, zlasti na trebuhu, na bokih i. t. d. v največjo grozo moderne dame, ki s toliko skrbjo neguje vitkost svojega telesa, da zadosti neizprosni zahtevi sedanje mode.

Kako je sladkor hranilen. Pred mnogimi leti sta dognala italijanska profesorja dr. Ugolino Mosso in Pietro Albertini, da je sladkorjeva raztopina najprebavljivejše hranilo. Pred mnogimi leti je pisal zdravniški list, ki ga je izdal dr. Löwenthal, da vpliva prav posebno blagodejno sladkorjeva hrana, če hočemo na pr. zopet oživiti in okrepiti vsled napora utrujene mišice. Živali, ko so bile že popolnoma onemogle, so ohranili pri življenju celo tedaj, ko se kaj takega ni posrečilo z nobeno drugo hrano. Znano je, da japonski delavci, ki sicer malo jedo, postanejo sposobni in vztrajni za najtežavnejša dela le potom velike količine zaužitega sladkorja. Vojakom holandskih kolonij, korakajočim po Iztocni Indiji, dajejo sladkor kot krepilo, ki jih tudi obvaruje mrzlice in solnčarice. V gori omenjenem listu so bili tudi primeri škrofuloznih in bolehnih otrok, ki so ozdraveli s tem, da so jim dajali sladkorja, kolikor so ga želeli.

Maca.

MATERINSTVO

Varujte nežni cvet. Doba, ko se razvija deklica iz otroka, je za previdno mater čas poln ksrbi. Naš nemirni čas ne upliva dobro na nežne duše in tako tudi ne na telo. Normalni čas razvoja je med 13-14 letom, je pa dosti slučajev med 11-12-18 letom. Prezgodaj je še slabše kakor prepozno, ker je tako dekletce vedno slabotno — in zdaj je mnogo zgodnjih slučajev. Te ga je krivo: nemirno življenje, prehudo delo ali učenje, razburljivi prizori, nezadostna pa tudi prepoprana in premesna hrana, čitanje razburljivih dogodb. Vsako prerano spolno razvijanje škoduje telesu in uniči duha, nerazvito telo ni dovolj močno in tako ostane ženska vse življenje slabotna in slaboten je njen zarod.

Naj ima vsaka stvar svoj čas. Pusti otroku, da ostane otrok, dokler je mogoče, varuj ga vsega, kar bi mu razburilo domišljijo, ne dajaj mu razdražljive hrane, glej, da si ohrani med vrvenjem sveta svoje lastno tiho življenje; glej, da je dosti na zraku.

Tudi pri normalnem poteku razvoja pridejo različne težave. Dosti je otrok, ki so preveliki za svoja leta; takim pa vodeni rada kri, sili v glavo, v nos. Znaki bledice so materam znani: zelenkasto-bleda polt, bleda ušesa, mrzle roke in noge, neješčnost, potenje. Na pomanjkanje krvi kaže zaspčnost, občutljivost, razdražljivost in napadi omotice. Koža trpi, ako je vroče in še bolj v mrazu, čreva se ulenijo, kar deluje strupeno na kri. Nevarnost za jetiko je tu. Sovražnica se priplazi tihoma, bodite na straži, matere! Kri nima bakteriovidov, to je lastnost krvi, da zamori kali boleznim. Pri omrtnosti vsega telesa se ne giblejo pri dihanju konci pljuč, v žilah, ki se ne pre-zračijo, se nabira prah, v katerem se ugnezdi jetični bacil.

Veliko zahteva naše dni šola, poleg tega še učenje doma, glasovir in drugi prosti predmeti; deklica mora poleg tega še sedeti pri ročnem delu: za šolo, za razne strice in tete in botre. Dekletce nima dovolj spanja, ki je glavna potreba in zdravilo mladine. Uбоgi otrok! Malo je živ, veke mu lezejo vkup, drži krčevito knjigo v roki in se muči. Matere, dostikrat je bolje, da zamudi hčerka leto šole, kakor da hodi sploh zastonj vanjo. Matere, ali vidite belo ženo, ki hodi za vašo miljenko? Kadar vidite, da je deklece leno, zaspano, kadar veste, da sploh ni v redu, pogovorite se z zdravnico. Šola ne ugaja vsakemu dekletku, vzemite jo ven, dokler je čas. Seveda je trda zahteva zaslužka — ali če se loti dolga bolezen otroka, bo potreba še huša.

Paziti je treba pri otrokih v razvitku na dušo in na telo. Pri že razvitem slabotnem dekletku povzroči vsako razočaranje pobitost in druga čuvstva, ki so znaki hysterije. Z zdravniškega stališča je treba prepovedati ples, gledališče, kino, znanja, ki vznemirjajo. Paziti je treba na bolehnost tako, da se tega ne zavedajo, ne smete jih navaditi, da poslušajo, kaj jih boli, a same premišljuje in uvažuje. Kronično zaprtje črev postane vzrok poznejših obolenj v drobu. Na čreva je treba vplivati z voljo, z gibanjem na prostem. Telovadbo odredi zdravnica. Varujte se različnih nastil in pijač, ki odvajajo — vsak vam jih pove cel krog. Mleko, sadje in močniki, posebno koruzni, vplivajo dobro. Telo je treba zdraviti, ne siliti črevo. Rano v posteljo in rano iz postelje, to je močan lek za mladino. Sveče, petrolejke, zaprta okna, so strup za mlada pljuča. Mrzla voda pomaga utrjevati telo in krepiti voljo.

So razne nevarnosti, ki prete otroku, ko se razvija v dekle. Budno materino oko jim bo sledilo in bo branilo svojega ljubčka pred njimi. Bodite, matere, prijateljice in svetovalke svojim otrokom.

(Po dr. Fürstu.)

GOSPODINJSTVO

Na kaj moram paziti pri pogovoru. Mnogo je ljudi, ki ne znajo občevati med seboj.

Ko se sestaneča dve znanki, lahko takoj iz prvega pogovora spoznamo njun značaj. Nekatera govori neprestano sama, v eni sapi hoče povedati vse, kar ve o sebi in svoji družini ter ne pusti drugi do besede. Ta lastnost kaže njeno sebičnost, precenjevanje same sebe. Človek s srčno izobrazbo ne sme mnogo govoriti o sebi, ne sme od vsakega zahtevati, naj spozna njegovo življenje, ki je koncem koncev približno tako, kakor ga živi sleherni. Ni lepo, da govori žena mnogo o svojem možu; često hoče s hvalisanjem prikriti njegove ali tudi obojestranske slabe odnošaje, kar drugi takoj spoznajo. Še slabša je ona žena, ki razgrinja

pred svetom pogrške soproga. Prava žena vedno zagovarja moža, pa naj bo še tako slab človek. Seveda ne sme tega mnenja usiljevati ljudem, temveč skromno brani moža le takrat, ko ga drugi obsojajo. Zaničevanja vredna pa je ona, ki pomaga blatiti soproga, četudi morda res ne zasluži lepe besede. Istotako se morajo matere izogibati preobilnih besed o svojih otrokih. Ne govoriti o njih, kakor da bi bili nekaj izrednega, posebnega in različnega od drugih. Saj so končno vsi otroci enaki, nekateri se odlikujejo v tem, drugi v drugem pogledu. Pač pa se mora kazati zanimanje za življenje, zdravje in prospek osebe, s katero govorim. Vprašati moram tudi po njenih ljudeh. O sebi pa govorim le ono, po čemer me vpraša, kvečjemu povem, če se mi je zgodilo kaj izrednega, kar drugo gotovo zanima ali kar mora biti morda celo moja dolžnost, da jo o dotičnem dogodku obvestim. Pri tem pa moram biti jako previdna, da ne izprašujem po stvareh, o katerih vem, da ta oseba ne govori rada o njih. Predvsem moram paziti, da ne posegam v njeno najintimneše notranje ali včasih tudi v gmotno življenje.

Ravnati se moramo po občem pravilu: socialno nižje stoječa oseba ne sme nikoli nagovoriti višje ali starejše osebe, nikoli je ne sme izpraševati po njenem zdravju ali drugem njenem življenju. V tem pogledu jako greše proti finemu taktu naši tukajšnji ljudje, ki že malega otroka uče — po italijanski navadi — kako naj gre h gospe: «Daj gospe roko, pozdravi jo in reci: kako se vam godi, gospa?... Pozdravite gospoda!» Ne uči otroka, naj ponuja roko drugim, temveč le, kako naj jo da, če jo drugi njemu ponudi. Otroci ne smejo biti usiljivi, predrzni, preveč zgovorni. Le to naj odgovarjajo, kar jih drugi vprašujejo. Čeprav se smeimo zgovornemu otroku, napravi vendar tih in skromen otrok lepši utis: seveda ne sme biti preboječ, posebno če je že večji. Ravno tako ne sme mlajša oseba starejši izročati pozdravov za družo, posebno ne otroci.

Gotovo pozna sleherni kako znanko, ki pri vsaki besedi prekinja govorjenje druge osebe in vstavlja opazke, tičoč se nje same. Komaj omeniš, kako se počutiš ti, že te prekine: «Tudi mene je to bolelo» — ali pa — «O, jaz pa te boleznini ne poznam». Pa ji poveš, kakšno obleko si misliš nabaviti; takoj zonet pristavi: «Tudi jaz potrebujem tako...» Nekatera ima navado, da ne more poslušati nikakega pripovedovanja, da bi takoj ne pomislila nase.

Nekoč sem nekje slišala: velika umetnost je to, če zna kdo tako lepo govoriti, da ga drugi z veseljem in zanimanjem poslušajo; ali še večji umetnik je oni, ki zna poslušati pogovor in z redkimi primernimi opazkami vzpodbujati pripovedovalca.

Taktna in fina oseba ima za vsakega primerno besedo; če je žalosten, mu ne pripo-

veduje žalostnih stvari, a ga tudi ne rani z veselimi pogovorom; če je bolan, ga pametno in svarilno bodri; če je v skrbeh, sočuvstvuje z njim z resnimi besedami; če je vesel, se veseli z njim. Taka oseba pa se tudi zaveda, k d a j i n s k o m s m e govoriti, pa tudi kdaj m o r a n e h a t i. — Mahanje z rokami, prijemanje za roko in ramena, suvanje s komolci ni samo proti pravilom olike, temveč izraža tudi surovost in razmišljenost dotične osebe.

IZ NAŠE SKRINJE.

Gorenjci. (Nadaljevanje.)

Spominjam se, ko sem prinesla butaro iz cerkve, jo je oče takoj razvezal in napravil iz posameznih palic več »papeževih križev,« ki so sestojali iz ene navpične palice in dveh počez: Te križe je potem zataknil po vseh gospodarskih poslopih za strešni tram. En križ je nesel tudi v kozolec. Ti križi varujejo poslopja pred ognjem. Tudi strela baje zelo redkokdaj udari v poslopje, kjer je zataknen »papežev križ« iz blagoslovljenega lesa.

Olkovo vejo smo postavili v kot za sv. razpelo. Kadar se je pripravljalo k nevihti in se je bližala huda ura, je mati odlomila nekaj oljkovih vejic in jih zažgala na ognjišču. Ta »žegnani ogenj« zabrani, da bi udarila strela v hišo.

Kakor znano, ustavijo na Veliki četrtek in petek po katoliških cerkvah vsako zvonjenje. Splošna govornica je, da gredo takrat zvonovi v Rim. Pri nas pa pravimo, da zvonove »zavežejo«. Meste zvonov. klopota raglja. Ta dva dneva se vsakdo boji umreti. Naš človek je veren in ve, da kadar se oglasi mrtvaški zvon, pomolijo vsi, ki začujejo zvoniti, par očenašev za dušo pokojnika. Raglja pa se čuje k večjemu do nablizje hiše, zato potem ta običajna in splošna molitev. Pa še nekaj je. »Glas blagoslovljenih zvonov oblake prodere« in doni na uho nebeščanov, ki zaprosijo Boga, naj bo milostljiv tej duši. Raglje glas pa gotovo ne sega do nebes in torej ne more opozoriti nebeščanov, da bi prosili za dušo takrat umrlega človeka. Zato ima naše ljudstvo veliki teden vse večji strah pred smrtjo kakor pa o drugem navadnem času.

Na Veliki petek imajo gospodinje dovolj posla s pečenjem kolača, barvanjem piruhov in pripravljanjem vsega, kar je treba nesti drugi dan k blagoslovu. Blagoslov se vrši na Veliko soboto popoldne pred procesijo. Iz hiš, ki stoje blizu župne cerkve, neso jestvine v cerkev, po okoliških vaseh pa znosijo vse v eno določeno hišo. Tja pa se pripelje kaplan in blagoslovi jedila.

Jedi, ki se neso k blagoslovu, se nalože v jervas. Po navadi pride notri: pleče ali gnjat, en kolač ali tudi dva, korenina hrena, nekaj jabolk, pirhóv (jajec), pomaranč in

oblati. Ko je jervas naložen, se pogrne z lepim poškrbljenim (šterkanim) prtom.

Čim bolj zvrhano je naložen jervas, tem imenitnejše je. V naši vasi še vedno vedo povedati o neki »Jeri«, ki je v ta namen, da bi bil jervas višji, podtaknila notri — ker drugega ravno ni imela pri roki — par starih čevljev. Nesreča pa je hotela, da ji je padel jervas z glave in čevlji so se zakotalili ravno pred mladeniča, katerega je ona posebno rada videla. (Glej knjigo: Manica Komanova, Šopek samotarke, stran 58. »Nesrečni kolač«).

Jerbase neso dekleta na glavi. Katera pride od blagoslova prva domov, se še isto leto omoži. Seveda so se morala dekleta večkrat prepričati, da to ni vedno res.

Okrog 5. ure popoldne se vrše iz župnih cerkva svezane velikonočne procesije, katerih se razen poedinih varuhov in bolnikov udeleže skoro do cela vsi.

Drugi dan, to je na Veliko nedeljo, ko smo prišli od prve maše, smo še le smeli pokusiti »blagoslov«. Ta običaj je bil precej slovesen. Jervas smo postavili na klop poleg očeta. Oče je najprej vzel oblat in ga raztrgal na toliko delov, kolikor je bilo nas, družinskih članov. Te koščke smo morali najprej pojesti. Potem je razrezal nekaj pirhóv in jabolk, narezal poštene kose gnjati in kolača in nam razdelil. Mati pa je med tem postavila na mizo polno skledo okusno pripravljenih repnih olupkov in uživanje se je pričelo.

Manica.

KNJIŽEVNA POROČILA

E. L. Bulwer: »Poslednji dnevi Pompejev«
I. del. Splošna knjižnica št. 24 v Ljubljani 1924. Natisnila in založila »Zvezna tiskarna in knjigarna«. Broš. Din. 30, vez. Din. 36. — Dejanje tega romana se vrši v prvem stoletju po Kristusu. Življenje daljnih dob se vrača k nam v vsej resničnosti in zanimivosti.

Oton Župancič: »Veronika Deseniška«.
Tragedija v petih dejanjih. Natisnila in založila Zvezna tiskarna in knjigarna. Troje izdaj: »Splošne knjižnice« zvezek št. 28, cena broš. Din. 25, vez. Din. 32. Finejša izdaja v večji obliki na finem papirju: cena broš. Din. 52, vez. v polplatno Din. 60, v celo platno Din. 65. Luksusna izdaja v omejenem numeriranem številu 200 izvodov z lastno-ročnim podpisom avtorja v elegantni vezavi v celem usnju Din. 130. Vse tri izdaje so opremljene z najnovejšo avtorjevo sliko.

Veronika Deseniška! Slovenci nismo kmalu imeli takega izvirnega remek-dela. Kakor smo informirane, vprizore jeseni to zgodovinsko žaloigro v ljubljanskem Narodnem gledališču. Bogati vreclec te knjige v pesniškem, jezikovnem in kompozitorskem oziru nudi vsem ljubiteljem dobre in lepe knjige prvovrstni in trajni duševni užitek.

Predmeti za bolnike trebušni in kilni pasovi

v
Parfumeriji - mirodilnici

E. Grapulin

Gorica, Corso G. Verdi 27

Čevljarnica Forcessin

□□□□ TRST - Via Caprin štev. 5 pri Sv. Jakobu - TRST □□□□

Kdor išče obuvale
cenó a vendar lepo,
ta bo pomislil malo,
ne kupil kar na slepo!

In šel bo k „FORCESSINU“,
ki v Trstu vsem od kraja
— ubožcu al' bogatinu —
najboljše čevlje daja . . .

Podružnica
Via Udine 2

Podružnica
Via Udine 2

Najboljše sredstvo zoper stenice in drugi mrčes je

„MORANA“

„Morana“ temeljito uničuje stenice in njihovo zalego. Naroča se pri

MAR. SKRINJAR, KOTOR - MUO, DALMACIJA
(Jugoslavija)

Pri večjih naročilih popust, trgovcem rabat. — Išče se ZASTOPNIK
ZA JUGOSLAVIJO. — Ponudbe je poslati direktno na zgornji naslov.

FRANC NAROBE

Trst, Via Commerciale 3

priporoča slavnemu občinstvu v meslu
in na deželi svojo dobro založeno

Trgovino z jestvinami

in s kolonijalnim blagom. Konkurenčne
cene. Točna postrežba. Na željo se po-
šilja blago trž. odjemalcem franko na dom.

Ivan Kerže - Trst

Piazza San Giovanni šte. 1

ima v zalogi najraznovrstnejše

kuhinjske in druge hišne potrebščine

iz aluminija, stekla, lesa in emalirane prsti.

Pozor!! RUDOLF KNEZ Pozor!!

Piazza de Amicis 13 (na Kornu)

ima v zalogi moško in žensko blago in izgotovljene obleke.
Sprejema vsakovrstna naročila za obleke po meri in najno-
vejšem kroju. — Nevesta in ženin dobita pri tej tvrdki vse
potrebno po ugodni ceni!

Postrežba točna.